

فصل سیزدهم

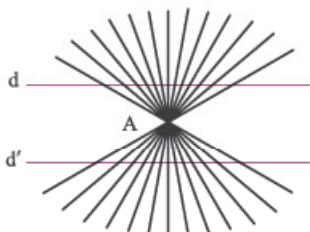

استدلال و اثبات در هندسه

استدلال

۱- در میان عبارت‌های زیر استدلال‌های معتبر را با ذکر دلیل مشخص کنید.

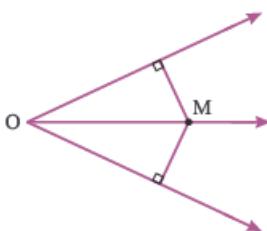
الف خطهای d و d' در حوالی نقطه‌ی A دارای انحنا هستند.

ب در خیابان‌های اصلی، در ساعت‌های تعطیلی مدارس، ترافیک سنگین‌تر است.

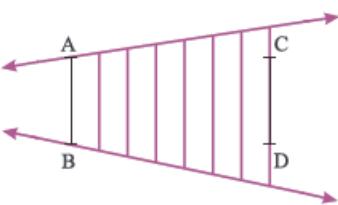
ج در آپارتمان‌ها هر چه به طبقات بالاتر برویم، چراغ‌های راه‌پله کم‌تورتر است.

د در شکل مقابل OM، نیمساز زاویه‌ی O، زاویه‌ی M را هم نصف می‌کند.

ه در تعطیلات نوروز، هوای شهرهای بزرگ مثل تهران نسبت به سایر روزها تمیزتر است.

و هر وقت که ماشین را بشوییم حتماً باران می‌بارد.

ز $\overline{AB} > \overline{CD}$

۲- کدام‌یک از استدلال‌های زیر نادرست است؟ نادرست‌ها را با آوردن یک مثال نقض رد کنید.

الف اگر دو عدد اعشاری در هم ضرب شوند، همیشه تعداد رقم‌های اعشاری حاصل ضرب از تعداد رقم‌های اعشاری آن دو عدد، بیشتر است.

برای مثال: $1/2 \times 3/7 = 4/44$

ب همیشه معکوس یک عدد صحیح از خود آن عدد صحیح کوچک‌تر است برای مثال: $\frac{1}{3} \xrightarrow{\text{معکوس}} 3$.

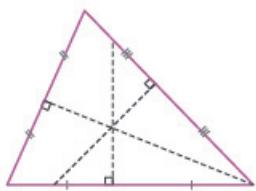
ج همیشه اگر قطر یک چهارضلعی، نیمساز یکی از زاویه‌های آن چهارضلعی باشد، نیمساز زاویه‌ی مقابلش هم هست. برای مثال در لوزی

فصل سوم استدلال و اثبات در هندسه

۱ همیشه عمود منصفهای نظیر ضلع‌های یک مثلث، هر سه از یک نقطه می‌گذرند. برای مثال:

آشنایی با اثبات در هندسه

۱- فرض و حکم مسئله‌های زیر را بنویسید. برای هر مسئله شکل مناسب رسم کوده و آن را نام‌گذاری کنید.

الف در هر متوازی‌الاضلاع، نیمساز زاویه‌های مقابل موازی است.

ب در هر متوازی‌الاضلاع، نیمساز زاویه‌های مجاور بر هم عمود است.

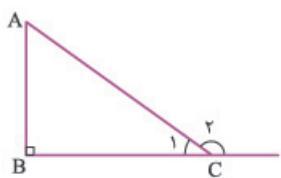
ج در هر ذوزنقه‌ای متساوی‌الساقین، قطرها برابر است.

د هر ذوزنقه‌ای که زاویه‌های مجاور به یک قاعده‌اش برابر باشند، متساوی‌الساقین است.

۲- استدلال‌های زیر را درست و معتبر کنید.

الف مسئله: اندازه‌ی زاویه‌ی خارجی هر مثلث برابر با مجموع دو زاویه‌ی داخلی غیر‌مجاورش است.

استدلال: یک مثلث قائم‌الزاویه با زاویه‌های تند 40° و 50° را در نظر بگیرید.

فرض	$\hat{A} = 50^\circ$	$\hat{B} = 90^\circ$	$\hat{C}_1 = 40^\circ$	$\hat{C}_2 = 180 - \hat{C}_1 = 140^\circ$
حکم			$\hat{C}_2 = \hat{A} + \hat{B}$	$\hat{A} + \hat{B} = 90 + 50 = 140^\circ$

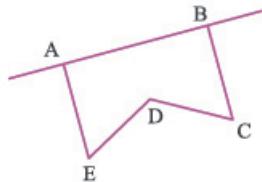
$$\left. \begin{array}{l} \hat{C}_2 = \hat{A} + \hat{B}_1 \\ \hat{A} + \hat{B} = 90 + 50 = 140^\circ \end{array} \right\} \Rightarrow \hat{C}_2 = \hat{A} + \hat{B}_1$$

حکم ثابت شد.

ب تعریف دیگری برای چندضلعی مقعر چنین است: «چندضلعی را مقعر گوییم که ضلعی داشته باشد که اگر آن ضلع را امتداد دهیم خط حاصل، چندضلعی را قطع کند. در غیر این صورت چندضلعی محدب است.»

مسئله: آیا چندضلعی مقابل محدب است؟

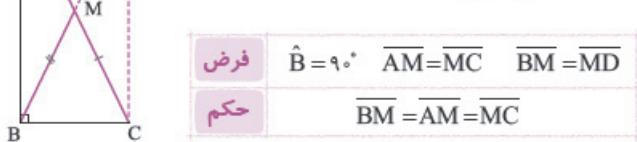
استدلال: بله؛ زیرا اگر ضلع AB را امتداد دهیم، خط حاصل از چندضلعی عبور نمی‌کند.

ج **مسئله:** در هر مثلث قائم‌الزاویه، طول میانه‌ی نظیر وتر، نصف وتر است.

استدلال: مثلث قائم‌الزاویه و میانه‌ی BM نظیر وتر AC را در نظر بگیرید.

از نقطه‌ی M به اندازه‌ی BM امتداد می‌دهیم و نقطه‌ی به دست آمده را D می‌نامیم.

چهارضلعی $ABCD$ کاملاً شبیه به یک مستطیل است و در هر مستطیل قطرها برابرند و یکدیگر را نصف می‌کنند. پس:

$$\overline{AM} = \overline{MC} = \overline{BM} = \overline{MD} \longrightarrow \text{AC نصف BM}$$

۳- در هر مورد نشان دهید که آیا نتیجه‌ای که از فرض‌های مشخص شده گرفته شده، معتبر است؟ پاسخ خود را توضیح دهید یا با مثال نقض استدلال را رد کنید.

الف هر مربع یک لوزی است.
هر لوزی ۴ محور تقارن دارد.
هر مربع ۴ محور تقارن دارد.

ج هر مضرب ۶ بر ۲ بخشیده راست.
 x مضرب ۶ است.
 x بر ۲ بخشیده راست.

۴- از فرض‌های داده شده، نتیجه‌گیری صحیح انجام دهید.

(خاصیتی از مربع)

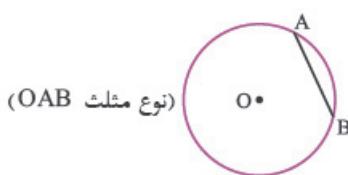
(نوع مثلث ABC)

الف در مستطیل همه‌ی زاویه‌ها برابرند.
در لوزی همه‌ی ضلع‌ها برابرند.
مربع نوعی مستطیل و نوعی لوزی است.

ب مجموع زاویه‌های داخلی مثلث 180° است.
دو تا از زاویه‌های مثلث ABC ، برابر با 60° است.

فصل سوم استدلال و اثبات در هندسه

ج طول یک وتر $\overline{AB}$ برابر با شعاع دایره است.
همهی شعاع‌های دایره برابرند.

(خاصیتی از مربع)

هر چهار ضلعی که چهار ضلعش برابر باشد، لوزی است.
مربع، چهار ضلع برابر دارد.

نهادهای هندسی مشتمل بر دلایل

۱- ثابت کنید نقطه‌ی وسط طول هر مستطیل از دو رأس مقابل آن به یک فاصله است.

۲- ثابت کنید میانه‌ی نظیر قاعده‌ی هر مثلث متساوی‌الساقین، نیمساز رأس آن نیز هست.

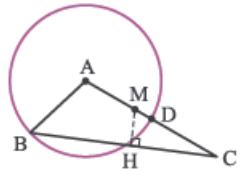
۳- ثابت کنید نیمساز نظیر رأس هر مثلث متساوی‌الساقین، عمودمنصف قاعده نیز هست.

۴- ثابت کنید هر شعاعی که بر وتر دایره عمود شود، عمودمنصف آن است.

۵- ثابت کنید هر شعاعی که وتر دایره را نصف کند، عمودمنصف آن است.

۶- ثابت کنید در هر مثلث قائم‌الزاویه میانه‌ی نظیر وتر، نصف وتر است.

۷- ثابت کنید در هر مثلث متساوی الساقین، فاصله‌ی وسط ساق‌ها از قاعده برابر است.

$$\hat{A}BM = \hat{D}BC$$

۸- در شکل زیر $\overline{MH}$ عمود منصف $\overline{BC}$ است ثابت کنید:

حل مسئله در هندسه

۱- ثابت کنید در هر متوازی الاضلاع، نیمساز زاویه‌های مقابل موازی است.

۲- ثابت کنید در هر متوازی الاضلاع، نیمساز زاویه‌های مجاور بر هم عمود است.

۳- ثابت کنید دو خط عمود بر یک خط موازی‌اند.

۴- ثابت کنید دو خط موازی با یک خط موازی‌اند.

۵- ثابت کنید اگر زاویه‌های مجاور به یک قاعده در ذوزنقه‌ای مساوی باشد آن ذوزنقه، متساوی الساقین است.

۶- ثابت کنید قطرهای یک ذوزنقه‌ی متساوی الساقین با هم برابرند.

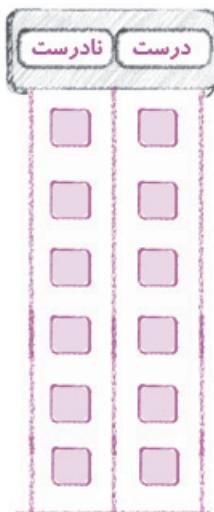
فصل سوم استدلال و اثبات در هندسه

۷- ثابت کنید هر دو زاویه که ضلع‌های آن‌ها با هم موازی باشد، با هم برابر یا مکمل‌اند.

۸- ثابت کنید هر دو زاویه که ضلع‌های آن‌ها بر هم عمود باشد، با هم برابر یا مکمل‌اند.

۹- ثابت کنید اگر یک ضلع از دو زاویه با هم موازی و ضلع دیگرشان بر هم عمود باشند، آن دو زاویه متمم یکدیگرند.

شکل‌های متشابه

۱- درستی یا نادرستی عبارت‌های زیر را مشخص کنید.

الف دو مستطیل دلخواه متشابه‌اند.

ب دو لوزی دلخواه که یک زاویه‌ی برابر داشته باشند، متشابه‌اند.

ج دو مثلث قائم‌الزاویه‌ی متساوی‌الساقین متشابه‌اند.

د هر دو مربع دلخواه متشابه‌اند.

ه اگر زاویه‌ی بین دو خیابان 6° باشد زاویه‌ی آن‌ها در نقشه 6° است.

و هر دو ذوزنقه‌ی متساوی‌الساقین متشابه‌اند.

۲- گزینه‌ی صحیح را انتخاب کنید.

الف دو لوزی متشابه‌اند و نسبت تشابه آن‌ها $\frac{4}{5}$ است. اگر طول ضلع لوزی بزرگ 25 cm باشد، طول ضلع لوزی کوچک کدام است؟

۲۵ (۴)

۲۰ (۳)

۱۶ (۲)

۱۵ (۱)

ب دو لوزی متشابه‌اند و نسبت تشابه آن‌ها $\frac{3}{4}$ است. اندازه‌ی زاویه‌ای از مثلث کوچک 30° است. اندازه‌ی زاویه‌ی متناظرش در مثلث بزرگ چند درجه است؟

۶۰ (۴)

۵۰ (۳)

۴۰ (۲)

۳۰ (۱)

ج مقیاس نقشه‌ای $\frac{1}{100}$ است. اگر فاصله‌ی کتابخانه و پارک در شهر 300 متر باشد، فاصله‌ی آن‌ها در نقشه چقدر است؟

0.3 cm (۴)

0.03 m (۳)

3 cm (۲)

3 m (۱)

د دو مثلث متشابه‌اند و نسبت آن‌ها $\frac{2}{3}$ است. نسبت محیط‌های این دو مثلث کدام است؟

(۴) نسبت ندارند.

$\frac{3}{2}$ (۳)

$\frac{4}{9}$ (۲)

$\frac{2}{3}$ (۱)

دو متوازیالاضلاع متشابه‌اند و نسبت تشابه آن‌ها $\frac{3}{5}$ است. نسبت ارتفاع‌های این دو متوازیالاضلاع کدام است؟

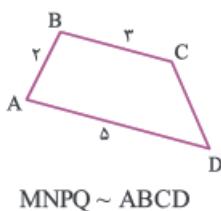
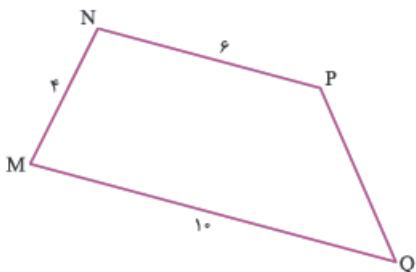
$$\frac{5}{3} (4)$$

$$\frac{3}{5} (3)$$

$$\frac{25}{9} (2)$$

$$\frac{9}{25} (1)$$

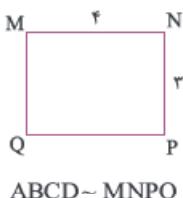
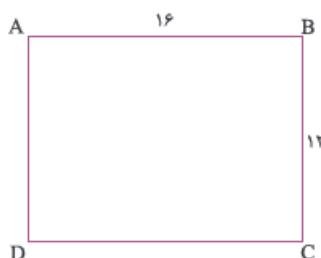
۳- در ریاضیات برای نمایش متشابه‌بودن دو شکل از نماد $\sim$ استفاده می‌شود. برای مثال $\triangle ABC \sim \triangle MNP$ را می‌خوانند مثلث $\triangle ABC$ متشابه است با مثلث $\triangle MNP$. در زیر شکل‌های متشابه نمایش داده شده‌اند، نسبت ضلع‌های آن‌ها را مانند نمونه نوشته و نسبت تشابه آن‌ها را به دست آورید.

الف تناوب ضلع‌ها:

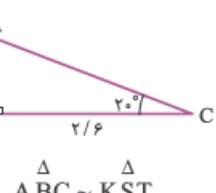
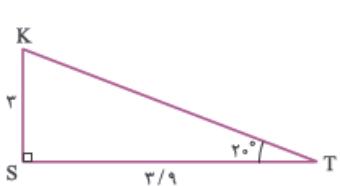
$$\frac{AB}{MN} = \frac{BC}{NP} = \frac{CD}{PQ} = \frac{DA}{QM}$$

نسبت تشابه:

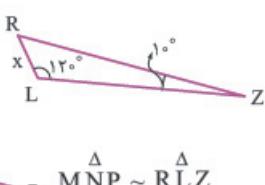
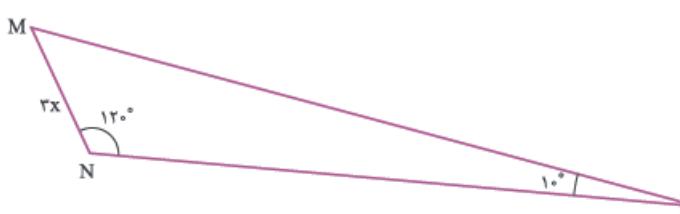
ب تناوب ضلع‌ها:

نسبت تشابه:

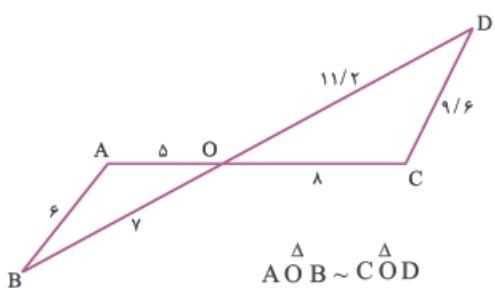
ج تناوب ضلع‌ها:

نسبت تشابه:

د تناوب ضلع‌ها:

نسبت تشابه:

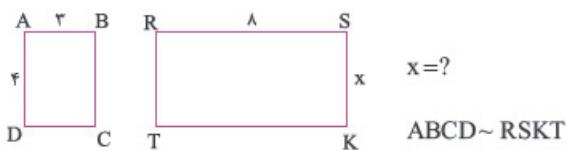
هـ تناوب ضلع‌ها:

نسبت تشابه:

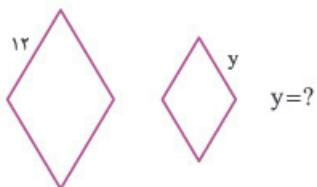

فصل سوم استدلال و اثبات در هندسه

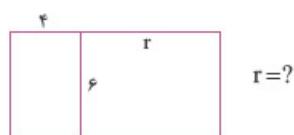
۴- با توجه به تشابه شکل‌های زیر مقدارهای مجهول را حساب کنید. ابتدا تناسب ضلع‌ها را بنویسید.

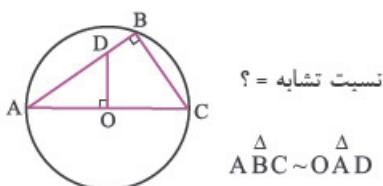
الف

ب) دو لوزی متشابه‌اند و نسبت تشابه آن‌ها $\frac{3}{4}$ است.

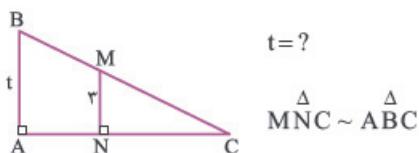

ج) دو مستطیل متشابه‌اند.

د) شعاع دایره $= 50^\circ$

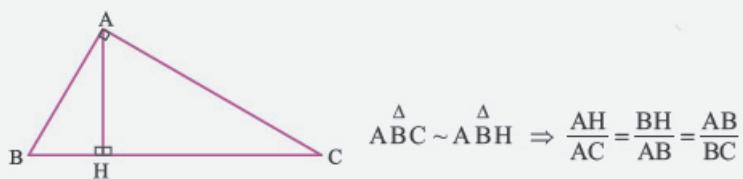
$$\hat{A} = 30^\circ$$

هـ

حواله

در درس ۵ دربارهٔ تشابه شکل‌های هندسی و رابطهٔ شکل‌های متشابه مطالبی آموختید. تشابه شکل‌های هندسی در بسیاری از مسائل هندسی ابزار مفیدی برای کشف مقدارهای مجهول است. مثلث قائم‌الزاویهٔ ABC و ارتفاع AH نظیر وتر BC را در نظر بگیرید. نام تمام مثلث‌های قائم‌الزاویه که در این شکل دیده می‌شود، بنویسید.

همهٔ این مثلث‌ها با هم متشابه‌اند. پس می‌توان سه رابطهٔ متشابه برای این شکل نوشت.

در مقابل هر رابطه، تناوب ضلع‌های مثلث‌ها را نوشته و مانند نمونه رابطه‌ای را که به صورت کلامی نوشته شده، نتیجه‌گیری کنید و به صورت ریاضی بنویسید.

الف در هر مثلث قائم‌الزاویه، مجدور هر ضلع زاویه‌ی قائمه برابر است با حاصل‌ضرب وتر در سایه‌ی آن ضلع زاویه‌ی قائمه.

$$\frac{BH}{AB} = \frac{AB}{BC} \Rightarrow AB^2 = BH \times BC$$

ب در هر مثلث قائم‌الزاویه حاصل‌ضرب دو ضلع زاویه‌ی قائمه برابر است با حاصل‌ضرب وتر در ارتفاع نظیر وتر.

$$\frac{AH}{AC} = \frac{AB}{BC} \Rightarrow AB \times AC = AH \times BC$$

ج در هر مثلث قائم‌الزاویه مجدور هر ضلع زاویه‌ی قائمه برابر است با حاصل‌ضرب وتر در سایه‌ی آن ضلع زاویه‌ی قائمه.

$$\triangle ABC \sim \triangle ACH \Rightarrow \frac{AB}{AC} = \frac{AH}{AH} = \frac{AC}{CH}$$

د در هر مثلث قائم‌الزاویه حاصل‌ضرب دو ضلع زاویه‌ی قائمه برابر است با حاصل‌ضرب وتر در ارتفاع نظیر وتر.

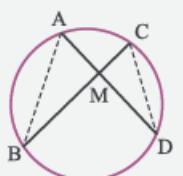
$$\triangle ABC \sim \triangle ACH \Rightarrow \frac{AB}{AC} = \frac{AH}{AH} = \frac{AC}{CH}$$

هـ در هر مثلث قائم‌الزاویه مجدور ارتفاع نظیر وتر برابر است با حاصل‌ضرب دو قسمت جداشده روی وتر.

$$\triangle ABH \sim \triangle ACH \Rightarrow \frac{AB}{AC} = \frac{AH}{AH} = \frac{AC}{CH}$$

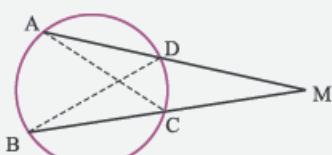
اکنون تناوب ضلع‌های مثلث‌های رسم‌شده را بنویسید و رابطه‌ی کلامی آن را نتیجه‌گیری کرده و به صورت ریاضی بنویسید.

الف در هر دایره اگر دو وتر در داخل دایره با هم متقاطع باشند، حاصل‌ضرب تکه‌های جداشده روی وترها با هم برابر است.

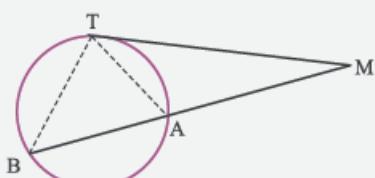
$$\triangle ABM \sim \triangle CDM \Rightarrow \frac{AB}{CD} = \frac{BM}{DM} = \frac{AM}{CM}$$

ب در هر دایره اگر امتداد وترها در خارج دایره با هم متقاطع باشد حاصل‌ضرب طول وترها در کل امتداد آن‌ها با هم برابر است.

$$\triangle ACM \sim \triangle BMD \Rightarrow \frac{AC}{BD} = \frac{AM}{BM} = \frac{CM}{DM}$$

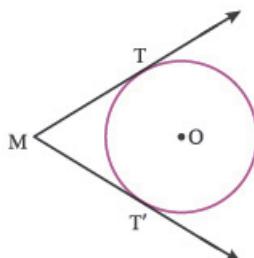
ج در هر دایره مجدور طول مماس برابر است با حاصل‌ضرب کل پاره‌خط شامل وتر در امتداد وتر.

$$\triangle ATM \sim \triangle BTM \Rightarrow \frac{TM}{BM} = \frac{AM}{TM} = \frac{AT}{BT}$$

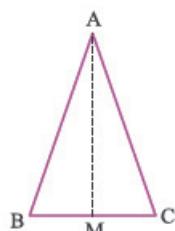

تمرین‌های مروری

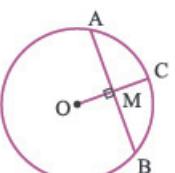

۱- در مسئله‌های زیر فرض و حکم را مشخص کنید.

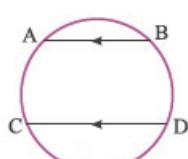
الف طول مماس‌های رسم شده از نقطه‌ی خارج دایره، همواره با هم برابر است.

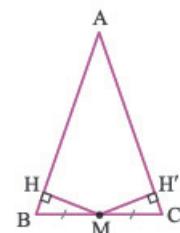
ب میانه‌ی نظیر قاعده‌ی مثلث متساوی الساقین، عمود منصف قاعده است.

ج در هر دایره، شعاعی که بر وتر دایره عمود شود، آن را نصف می‌کند.

د در هر دایره، اندازه‌ی کمان‌های محصور بین وترهای موازی، برابر است.

۲- استدلال‌های زیر را درست و معتبر کنید.

الف مسئله: ثابت کنید وسط قاعده‌ی هر مثلث متساوی الساقین از دو ساق آن به یک فاصله است.

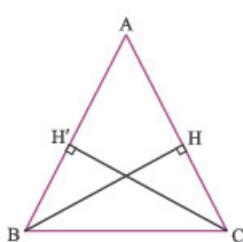
استدلال: مثلث متساوی الساقین ABC و نقطه‌ی M وسط قاعده‌ی BC را در نظر بگیرید.

فرض	$\overline{AB} = \overline{AC}$	$\overline{BM} = \overline{MC}$
حکم		$\overline{MH} = \overline{MH'}$

به دلیل این که M وسط قاعده‌ی مثلث است از دو ساق به یک فاصله است.

ب مسئله: ثابت کنید اگر دو تا از ارتفاع‌های مثلثی برابر باشد، آن مثلث، متساوی الساقین است.

استدلال: مثلث ABC و ارتفاع‌های مساوی $\overline{BH}$ و $\overline{CH'}$ را در نظر بگیرید.

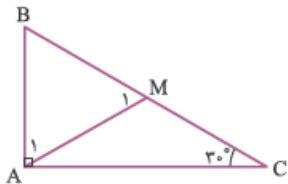
فرض	$\overline{BH} = \overline{CH'}$	$\overline{BH} = \overline{CH'}$
حکم	$\overline{AB} = \overline{AC}$	$\Delta BCH, \Delta BCH': \overline{BC} = \overline{BC}$ $\hat{H} = \hat{H}' = 90^\circ$

$$\left. \begin{array}{l} \overline{BH} = \overline{CH'} \\ \Delta BCH, \Delta BCH': \overline{BC} = \overline{BC} \\ \hat{H} = \hat{H}' = 90^\circ \end{array} \right\} \text{(ضیضن)} \rightarrow \Delta BCH \cong \Delta BCH'$$

حکم ثابت می‌شود:
 $\Rightarrow \hat{B} = \hat{C}$
 $\Rightarrow \overline{AB} = \overline{AC}$

ح مسئله: ثابت کنید در هر مثلث قائم‌الزاویه، ضلع مقابل به زاویهٔ 30° نصف وتر است.

استدلال: مثلث قائم‌الزاویه $\triangle ABC$ و زاویهٔ تند $\hat{C} = 30^\circ$ را در نظر بگیرید. میانهٔ $\overline{AM}$ نظر وتر BC را رسم می‌کنیم.

فرض	$\hat{A} = 90^\circ$	$\hat{C} = 30^\circ$	$\overline{BM} = \overline{MC}$
حکم		$\overline{AB} = \frac{1}{2} \times \overline{BC}$	

می‌دانیم از هر مثلث قائم‌الزاویه میانهٔ وارد بر وتر نصف وتر است، پس:

مثلث $\triangle ABM$ هم از روی ظاهرش معلوم است که متساوی‌الاضلاع است، پس $\overline{AB} = \overline{AM} = \overline{BM}$. حکم ثابت می‌شود.

۳- در هر مورد نشان دهید که آیا نتیجه‌ای که از مفروضات مشخص شده، گرفته شده است، معتبر است؟ پاسخ خود را توضیح دهید یا با مثال نقض استدلال را رد کنید.

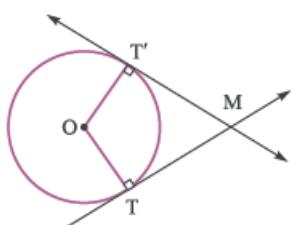
الف دو خط عمود بر یک خط موازی‌اند. هیچ خطی وجود ندارد که خطهای d یا d' بر آن عمود باشد.
دو خط d و d' موازی نیستند.

ب دو خط عمود بر یک خط موازی‌اند. خطی وجود دارد که هر دو خط d و d' بر آن عمود باشد.
دو خط d و d' موازی‌اند.

ج دو خط عمود بر یک خط موازی‌اند. $d' \perp l$ $d \parallel d'$ $d \perp l$

د شعاع بر مماس در نقطهٔ تماس عمود است. OT ، OT' حتماً شعاع است.
در دایره به مرکز O ، OT بر مماس عمود است.

ه هر نقطه روی نیمساز از دو ضلع یک زاویه به یک فاصله است و برعکس. OM نیمساز زاویهٔ M است.
 $\frac{OT = OT'}{OT = OT'}$

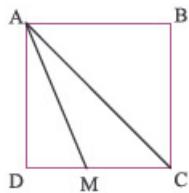

۴- ثابت کنید خطی که بر یکی از خطوط موازی عمود باشد بر دیگری نیز عمود است.

۵- ثابت کنید در شکل مقابل $\overline{AD} + \overline{DM} = \overline{AC}$ (نیمساز $\hat{D}\hat{A}\hat{C}$ است).

(راهنمایی: از A به اندازه‌ی $\overline{AD}$ جدا کرده و مثلث همنهشت با $\triangle ADM$ را تشکیل دهید.)

۶- ثابت کنید قطر لوزی، خط تقارن لوزی است.

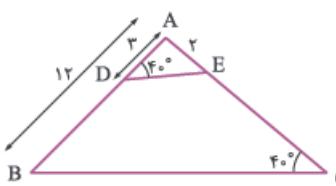
۷- ثابت کنید مساحت هر چهارضلعی که قطرهایش برابر باشند، عبارت است از نصف حاصل ضرب دو قطر.

۸- ثابت کنید زاویه‌ی میان دو نیمساز هر مثلث ۹۰ درجه بیش از نصف زاویه‌ی رأس آن است. (منظور از زاویه‌ی رأس زاویه‌ای است که نیمساز آن رسم نشده است.)

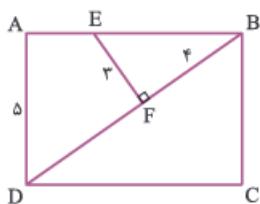
۹- ثابت کنید زاویه‌ی بین میانه و ارتفاع وارد بر وتر هر مثلث قائم‌الزاویه برابر است با تفاضل دو زاویه‌ی تند مثلث.

۱۰- در مثلث ABC ضلع AB را از طرف A به اندازه‌ی AC امتداد می‌دهیم تا نقطه‌ی M به دست آید. ثابت کنید MC با نیمساز داخلی زاویه‌ی BAC موازی است.

۱۱- با توجه به تناسب ضلع‌ها، نسبت تشابه شکل‌های متشابه و مقدارهای مجهول را به دست آورید.

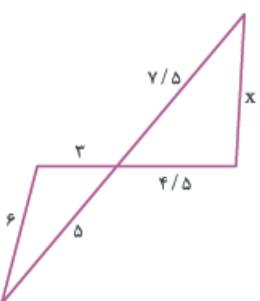

$$\begin{aligned} \text{نسبت تشابه} &= \\ \triangle ABC &\sim \triangle ADE \end{aligned}$$

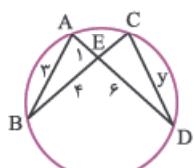
$$\begin{aligned} \text{نسبت تشابه} &= \\ CD &=? \end{aligned}$$

$$\triangle BEF \sim \triangle BCD$$

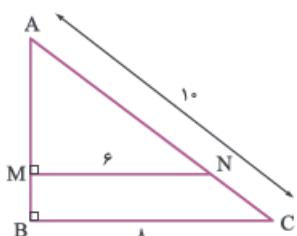
$$\begin{aligned} \text{نسبت تشابه} &= \\ x &=? \end{aligned}$$

دو مثلث متشابه‌اند.

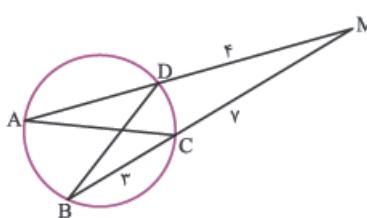
$$\begin{aligned} \text{نسبت تشابه} &= \\ y &=? \end{aligned}$$

$$\triangle ABE \sim \triangle CDE$$

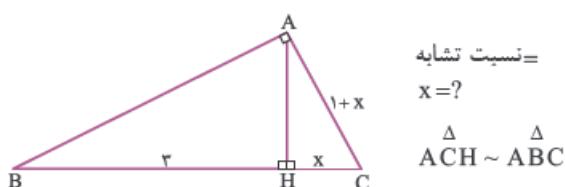
$$\begin{aligned} \text{نسبت تشابه} &= \\ AM &=? \\ MB &=? \\ NC &=? \end{aligned}$$

$$\triangle AMN \sim \triangle ABC$$

$$\begin{aligned} \text{نسبت تشابه} &= \\ AD &=? \end{aligned}$$

$$\triangle AMC \sim \triangle BMD$$

$$\begin{aligned} \text{نسبت تشابه} &= \\ x &=? \end{aligned}$$

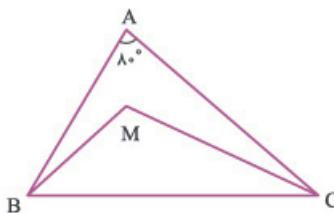
$$\triangle ACH \sim \triangle ABC$$

بررسی‌های جمی‌هارگزینه‌ای

۱- اگر زاویه‌ی تند مثلث قائم‌الزاویه‌ای 60° باشد، ارتفاع وارد بر وتر مثلث چه خاصیتی دارد؟

- (۱) نصف وتر است.
- (۲) ربع وتر است.
- (۳) مربع وتر است.
- (۴) نصف ضلع مقابل به زاویه‌ی 60° است.

۲- در شکل مقابل BM و CM نیمسازند. M چند درجه است؟

- (۱) 120°
- (۲) 130°
- (۳) 140°
- (۴) 150°

۳- در هر مثلث درباره‌ی سه عمودمنصف نظیر ضلع‌ها کدام گزینه درست است؟

- (۱) با هم زاویه‌های مساوی می‌سازند.
- (۲) بر ارتفاع‌ها عمودند.
- (۳) همسر هستند.
- (۴) طول‌های برابر دارند.

۴- در مثلث ABC ، BH ارتفاع وارد بر ضلع AC است و $AB=2BH$ اندازه‌ی زاویه‌ی $\hat{A}$ کدام است؟

- (۱) 90°
- (۲) 70°
- (۳) 60°
- (۴) 45°

۵- در مثلث ABC ($AB>AC$)، زاویه‌ی بین نیمساز و ارتفاع رأس A ، $\hat{B}-\hat{C}$ کدام است؟

- (۱) 40°
- (۲) 60°
- (۳) 80°
- (۴) 100°

۶- در مثلثی یک زاویه‌ی خارجی دو برابر یکی از زاویه‌های داخلی غیرمجاورش است. نوع این مثلث چیست؟

- (۱) متساوی‌الساقین
- (۲) قائم‌الزاویه
- (۳) متساوی‌الاضلاع
- (۴) قائم‌الزاویه متساوی‌الساقین

۷- در مثلث متساوی‌الساقین ABC ، طول نیمساز زاویه‌ی B با قاعده‌ی BC مساوی است. زاویه‌ی A چند درجه است؟

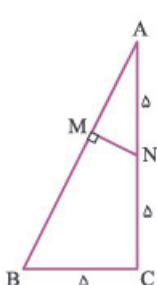
- (۱) 72°
- (۲) 36°
- (۳) 45°
- (۴) 60°

۸- نقطه‌ی برخورد عمودمنصف‌های ضلع‌های مثلث قائم‌الزاویه کجا قرار دارد؟

- (۱) خارج مثلث
- (۲) داخل مثلث
- (۳) وسط وتر
- (۴) روی رأس قائم

۹- کدام جمله‌ی صحیح است؟

- (۱) همه‌ی لوزی‌ها متشابه‌اند.
- (۲) دو مثلث متساوی‌الساقین به شرط برابری یک زاویه متشابه‌اند.
- (۳) دو پنج‌ضلعی منتظم دلخواه متشابه‌اند.
- (۴) دو متوازی‌الاضلاع به شرط برابری قطرهایشان متشابه‌اند.

۱۰- در شکل مقابل $\triangle ABC \sim \triangle AMN$. مقدار $\frac{\Delta}{\Delta} \overline{MN}$ کدام است؟

- (۱) $\sqrt{2}$
- (۲) $\sqrt{3}$
- (۳) $\sqrt{5}$
- (۴) $\sqrt{7}$

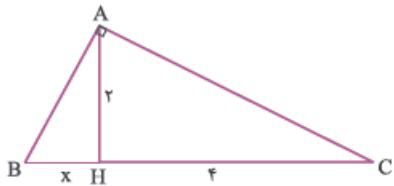

۱۱- کدام جمله صحیح است؟

- ۱) هر دو مربع دلخواه متشابه‌اند.
۲) هر دو مثلث دلخواه متشابه‌اند.
۳) هر دو لوزی دلخواه متشابه‌اند.

۱۲- در شکل مقابل مقدار x کدام است؟

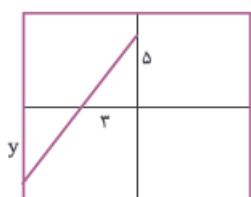
- ۱) ۱
۲) ۲
 $2\sqrt{2}$ ۳
۴) ۴

۱۳- دو زاویه‌ی مثلث ABC، 45° و 60° و دو زاویه از مثلث $A'B'C'$ ، 45° و 60° و 75° است. کدام گزینه صحیح است؟

$$P_{ABC} = P_{A'B'C'} \quad (4) \qquad S_{ABC} = S_{A'B'C'} \quad (3) \qquad \triangle ABC \sim \triangle A'B'C' \quad (2) \qquad \triangle ABC \not\sim \triangle A'B'C' \quad (1)$$

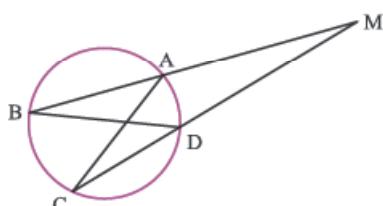
۱۴- در شکل زیر ضلع مربع بزرگ ۱۴ می‌باشد و از ۴ مربع مساوی تشکیل شده است. دو مثلث قائم‌الزاویه متشابه‌اند. y کدام است؟

- ۱) ۱
۲) ۲
 $\frac{34}{5}$ ۳
 $\frac{20}{3}$ ۴

۱۵- در شکل مقابل کدام رابطه صحیح است؟ ($\triangle ACM \sim \triangle BDM$)

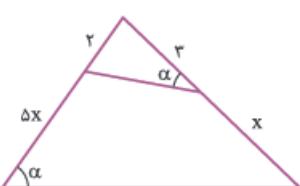
$$AM \cdot MC = BM \cdot MD \quad (1) \\ AM \cdot MB = MC \cdot MD \quad (2) \\ AM \cdot MD = MB \cdot MC \quad (3) \\ AM \cdot AD = MC \cdot AB \quad (4)$$

۱۶- در شکل زیر x کدام است؟ (دو مثلث متشابه‌اند).

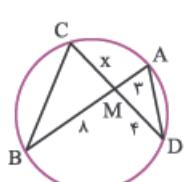
- $\frac{r}{x}$ ۱
 $\frac{x}{r}$ ۲
۲ ۳

۴) نمی‌توان تعیین کرد.

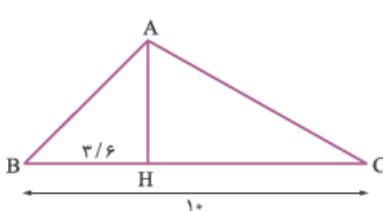
۱۷- در شکل مقابل $\triangle BMC \sim \triangle AMD$ ، مقدار x کدام است؟

- ۲) ۱
۵) ۲
۶) ۳
۷) ۴

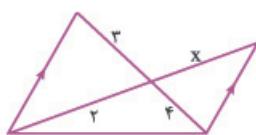
۱۸- با توجه به شکل زیر، $\triangle ABC \sim \triangle AHC$ ، اندازه‌ی AC کدام است؟

- ۴) ۱
۶) ۲
 $\frac{7}{2}$ ۳
۸) ۴

فصل سوم استدلال و اثبات در هندسه

۱۹- با توجه به شکل مقابله و تشابه دو مثلث، کدام است؟

- ۵ (۱)
- $\frac{11}{2}$ (۲)
- $\frac{8}{3}$ (۳)
- ۶ (۴)

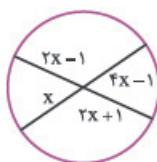
۲۰- اگر نسبت تشابه دو مستطیل $\frac{2}{\sqrt{5}}$ باشد، نسبت مساحت‌های آن‌ها کدام است؟

$$\sqrt{\frac{2}{5}} \quad (۴)$$

$$\frac{2\sqrt{5}}{5} \quad (۳)$$

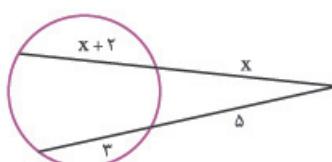
$$\frac{4}{5} \quad (۲)$$

$$4 \quad (۱)$$

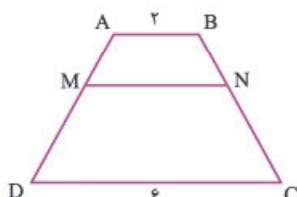
۲۱- در شکل مقابله کدام است؟

- ۱ (۱)
- $\frac{1}{2}$ (۲)
- ۲ (۳)
- $\frac{3}{2}$ (۴)

۲۲- در شکل مقابله کدام است؟

- ۳ (۱)
- ۴ (۲)
- ۵ (۳)
- ۶ (۴)

۲۳- در شکل مقابله $\frac{AM}{AD} = \frac{BN}{BC} = \frac{1}{4}$ ، کدام رابطه درست است؟

- $MN = 3 \quad (۱)$
- $MN = 4 \quad (۲)$
- $MN = 5 \quad (۳)$
- $MN = \frac{10}{3} \quad (۴)$

۲۱	۱۶	۱۱	۶	۱
۲۲	۱۷	۱۲	۷	۲
۲۳	۱۸	۱۳	۸	۳
	۱۹	۱۴	۹	۴
	۲۰	۱۵	۱۰	۵

در این صفحه خلاصه‌ای از مفاهیم و موضوع‌هایی را که در این فصل یاد گرفته‌اید بنویسید.